

Boodschap van paus Benedictus XVI voor de 43ste Wereldcommunicatiedag

Thema: Nieuwe technologieën, nieuwe betrekkingen: bevordering van een cultuur van respect, dialoog en vriendschap

24 mei 2009

Dierbare broeders en zusters,

Vooruitlopend op de komende Wereldcommunicatiedag zou ik u graag enige gedachten willen voorleggen over het thema dat voor dit jaar gekozen is – *Nieuwe technologieën, nieuwe onderlinge betrekkingen: bevordering van een cultuur van respect, dialoog en vriendschap*. Door de nieuwe digitale technologieën treden er diepingrijpende veranderingen op in de manier van met elkaar communiceren en in de onderlinge betrekkingen. Bijzonder duidelijk zijn deze veranderingen te constateren bij de jonge mensen, die zijn opgegroeid met deze nieuwe technologieën en zich thuis voelen in de digitale wereld. Als volwassenen staan velen van ons onwennig tegenover deze nieuwe wereld; wij hebben de mogelijkheden die ze biedt voor contact met elkaar, moeten leren begrijpen en waarderen.

In de boodschap van dit jaar gaan mijn gedachten in het bijzonder uit naar de zogeheten *digitale generatie*, en ik wil met name met hen van gedachten wisselen over de buitengewone mogelijkheden van de nieuwe technologieën, indien ze gebruikt worden om onderling begrip en solidariteit onder mensen te bevorderen. Deze technologieën zijn werkelijk een gave voor de mensheid, en wij moeten ernaar streven dat de voordelen die ze bieden ten goede komen aan alle mensen en gemeenschappen, met name aan hen voor wie de achterstelling het grootst is en die het meest kwetsbaar zijn.

Doordat de mobiele telefoon en de computer gemakkelijk toegankelijk zijn, en ook door het bereik en de grote verspreiding van het internet, is er een reeks communicatiemiddelen ontstaan waardoor woorden en beelden bijna onmiddellijk over enorme afstanden en naar de meest geïsoleerde uithoeken van de wereld kunnen worden doorgegeven. Zoiets was voor voorgaande

generaties ondenkbaar.

Met name jonge mensen hebben de enorme mogelijkheden van de nieuwe media aangegrepen om tussen individuen en gemeenschappen onderlinge verbondenheid, nieuwsoverdracht en begrip te bevorderen; zij gebruiken ze als middelen om in contact te treden met hun vrienden of om met nieuwe vrienden kennis te

maken, om gemeenschappen en netwerken te vormen, om informatie en nieuws te vergaren, en om met hen van gedachten te wisselen.

Deze nieuwe communicatiecultuur heeft vele voordelen: gezinnen kunnen met elkaar over grote afstanden in contact blijven; studenten en wetenschappers kunnen gemakkelijker en directer documenten en bronnen raadplegen en kennis nemen van nieuwe wetenschappelijke ontdekkingen; daarom kunnen zij vanuit verschillende locaties teamwerk verrichten; bovendien is het interactieve karakter van vele van de nieuwe media gunstig voor meer dynamische leer- en communicatieprocessen, en draagt zo bij tot maatschappelijke vooruitgang.

Het is verwonderlijk hoe snel de doeltreffendheid en betrouwbaarheid van de nieuwe technologieën zich hebben ontwikkeld; we hoeven ons niet te verbazen dat ze bij de gebruikers zo populair zijn, want ze beantwoorden aan het fundamenteel menselijk verlangen naar contact met elkaar. Dit verlangen naar contact en vriendschap is diep geworteld in onze menselijke natuur en kan niet zonder meer begrepen worden als reactie op technische nieuwigheden.

In Bijbels perspectief moet het allereerst gezien worden als een weerspiegeling van ons delen in de zich mededelende en éénmakende Liefde van God, die heel de mensheid tot één familie wil maken. Wanneer we ons aangetrokken voelen tot andere mensen, wanneer we meer over hen willen weten en ons aan hen bekend willen maken, gaan we in op de uitnodiging van God, een uitnodiging die deel uitmaakt van onze menselijke natuur. Wij zijn immers geschapen naar het beeld en de gelijkenis van God, en Hij is een God van communicatie en verbondenheid.

Het verlangen naar onderlinge verbondenheid en het instinct voor communicatie die in de huidige cultuur zo overduidelijk aanwezig zijn, kan men het best verstaan als moderne uitingen van de fundamentele en blijvende geneigdheid van mensen om over zichzelf heen te reiken en met anderen in contact te komen. Immers, wanneer wij ons voor anderen openstellen, bevredigen wij ons diepste verlangens en worden wij meer volledig mens. In feite heeft onze Schepper ons ontworpen om lief te hebben. Ik heb het natuurlijk niet over vluchtige, oppervlakkige relaties maar over de echte liefde die de kern is van Jezus' morele onderricht: "U zult de Heer uw God liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel, met heel uw verstand en met heel uw kracht" en "U zult uw naaste liefhebben als uzelf" (Mc 12, 30-31).

Bij het overwegen van de betekenis van de nieuwe technologieën is het tegen deze achtergrond van belang, niet enkel aandacht te wijden aan de onbetwistbare mogelijkheden die ze bieden voor het bevorderen van contact tussen mensen, maar ook aan de kwaliteit van wat ze inhoudelijk in omloop brengen. Ik zou alle mensen van goede wil die werkzaam zijn in de opkomende wereld van digitale communicatie willen aansporen om zich in te spannen voor een cultuur van *respect, dialoog* en *vriendschap*.

Wie zich bezighoudt met nieuwsgaring en verspreiding daarvan door middel van de nieuwe media dient er daarom naar te streven de waardigheid en betekenis van de mens te *respecteren*. Willen de nieuwe technologieën individuen en de gemeenschap dienen, dan moeten allen die er gebruik van maken, woorden en beelden vermijden, die voor iemand vernederend zijn, haat en onverdraagzaamheid in de hand werken, de intimiteit en schoonheid

van de menselijke seksualiteit ontluisteren, of zwakke en kwetsbare mensen uitbuiten.

De nieuwe technologieën hebben ook mogelijkheden geschapen voor een *dialog* tussen mensen uit verschillende landen, culturen en godsdiensten. De nieuwe digitale ontmoetingsplaats, *het virtuele internet* of *cyberspace* geheten, stelt hen in staat elkaar te ontmoeten en elkaars gebruiken en waarden te leren kennen. Om vruchtbaar te zijn is eerlijk en correct taalgebruik nodig, en dient men ook aandachtig en met respect naar elkaar te luisteren. Als men werkelijk de mogelijkheid van de dialoog om tot groter begrip en verdraagzaamheid te komen, wil benutten, moet de dialoog gegrondvest zijn op een oprecht wederzijds zoeken naar waarheid.

Het leven is niet alleen maar een aaneenschakeling van gebeurtenissen of ervaringen: het is veeleer een zoektocht naar waarheid, goedheid en schoonheid. Daartoe dienen de keuzes die we maken; daartoe maken we gebruik van onze vrijheid; hierin – in waarheid, goedheid en schoonheid – vinden we geluk en vreugde. We mogen ons niet laten bedriegen door mensen die ons alleen maar zien als consumenten op een markt waar van alles te koop is, waarop ‘shopping’ een goed in zich is, schoonheid moet wijken voor nieuwigheden, waarheid plaats maakt voor subjectieve ervaring.

In de laatste jaren heeft het begrip *vriendschap* in de woordenschat van de nieuwe digitale netwerken weer een belangrijke plaats gekregen. Dit begrip is een van de edelste verworvenheden van de menselijke cultuur. Juist in en door onze vriendschappen groeien en ontwikkelen wij als mens. Om die reden heeft men vriendschap steeds beschouwd als een van de grootste weldaden die een mens kan ervaren. Daarom

moeten wij waken voor een eventuele platvloerse benadering van het begrip of ervaring van vriendschap. Het zou te betreuren zijn als ons verlangen om *online* vriendschappen in stand te houden of uit te bouwen, ten koste zou gaan van een mindere beschikbaarheid voor ons gezin, burens en collega's op het werk, op school en in de vrije tijd. Raakt iemand immers bezeten van het verlangen naar virtuele verbondenheid, dan kan dit ertoe leiden dat hij of zij zich terugtrekt uit echte omgang met anderen, en zich ook niet langer de rust, stilte en bezinning gunt, die noodzakelijk zijn voor een gezonde menselijke ontwikkeling.

Vriendschap is een groot menselijk goed, maar ze zou haar diepste betekenis verliezen als men haar als doel op zich zou beschouwen. Vrienden moeten elkaar steunen en stimuleren om hun gaven en talenten te ontwikkelen en in dienst te stellen van de menselijke gemeenschap. Wat dit betreft zien we met vreugde dat er nieuwe digitale netwerken in opkomst zijn die de bevordering van solidariteit onder mensen, van vrede en gerechtigheid, van mensenrechten en eerbiediging van het mensenleven en van het welzijn van de schepping tot doel hebben. Deze netwerken kunnen op verschillende wijzen bijdragen tot samenwerking onder mensen die afkomstig zijn uit allerlei landen en culturen. Op die manier kunnen zij dieper ervaren hoezeer zij mens zijn als de ander en ook beter beseffen dat ze samen verantwoordelijkheid dragen voor het welzijn van allen.

Daarom moeten wij ernaar streven dat iedereen werkelijk toegang heeft tot de digitale wereld, overal waar zulke netwerken kunnen ontstaan. Het zou voor de toekomst van de mensheid zeer droevig zijn als de nieuwe communicatiemiddelen, die sneller en doeltreffender kennis en nieuws kunnen

overdragen, niet toegankelijk zouden worden gemaakt voor mensen die op economisch en sociaal gebied toch al een achterstand hebben, of wanneer mede daardoor de kloof die de armen scheidt van de groeiende netwerken die socialisatie en voorlichting bevorderen alleen maar groter zou worden.

Graag wil ik mij tot besluit van deze boodschap in het bijzonder richten tot de jonge katholieke gelovigen: ik wil hen aansporen om in de digitale wereld te getuigen van hun geloof.

Beste jonge mensen, ik vraag jullie om in de cultuur van deze wereld van communicatie en voorlichting de waarden ingang te doen vinden waarop jullie leven stoelt. In de beginperiode van de Kerk brachten de grote apostelen en hun leerlingen de blijde boodschap van Jezus naar de Griekse en Romeinse wereld. In die tijd was het voor een vruchtbare evangelisering nodig er zorgvuldig voor te zorgen dat men begrip had voor de cultuur en gewoonten van die heidense volken zodat de waarheid van het evangelie hun hart en verstand zou raken. Zo is ook in onze tijd nodig dat men voor de verkondiging van Christus in een wereld vol nieuwe technologieën, deze wereld door en door kent om deze technologieën goed te kunnen gebruiken voor onze zending.

Met name jonge mensen hebben bijna spontaan affiniteit met de nieuwe communicatiemiddelen. Daarom is het aan jullie om de verantwoordelijkheid op je te nemen voor de evangelisering van deze 'digitale wereld'. Neem met enthousiasme de taak op je om jullie leeftijdsgenoten het evangelie te verkondigen. Jullie kennen hun angsten en verwachtingen, jullie weten wat ze nastreven en waardoor ze teleurgesteld worden: het kostbaarste dat jullie hun kunnen geven is met hen de 'blijde boodschap' te delen over God die mens is geworden, en geleden heeft, gestorven is en uit de dood herrezen

om alle mensen te redden. Het mensenhart snakt naar een wereld waarin de liefde heerst, waar gaven worden gedeeld, eenheid wordt opgebouwd, ieder zichzelf mag zijn in respectvolle onderlinge verbondenheid. Ons geloof kan aan deze verwachtingen voldoen: wees daar de boodschappers van. De paus vergezelt jullie met zijn gebeden en zegen.

Vanuit het Vaticaan, 24 januari 2009, Feest van de heilige Franciscus van Sales

© Copyright 2009 – Libreria Editrice Vaticana / R.-K. Kerkgenootschap in Nederland

Vertaling: F. van Voorst